

8. MOHANO KUMARO APSĖDIMAS

Vienuoliką vakaro Mohanas Kumaras išeina iš komplekso „Siri Ford“ skaudančiu petimi ir plyštančia galva. Išėjęs į kiemą net sumirksi iš nuostabos nuo to, ką pamato. Gandžio seanso vieta primena karo lauką. Mediniai stalai ir kėdės voliojasi suskaldyti į šipulius. Visur pilna drabužių, batų, kojinių, rankinių ir plikų laidų. Tvyro spengianti tylą. Vietoj televizijos kamerų ir protestuotojų – policijos užtvaros ir niūrūs konstebliai, kurie moja jam eiti pro aukštus geležinius vartus, irgi nuplėštus nuo vyrių.

Jis nusvirduliuoja link automobilių aikštelės, ten stovinti jo sidabrinė „Hyundai Sonata“ – vienintelis privatus automobilis, apsuptas visos falangos policijos džipų su raudonais ir mėlynais švyturėliais.

Prie jo pribėga sulysęs žmogelis su plonais ūseliais.

– Sahibai, jūs atėjote! – sušunka jis su akivaizdžiu palengvėjimu. – Sako, kad ten viduje kažką nužudė. Būtumėt matęs, kaip bėgo žmonės. Du negyvai sutrypė. Ar jums viskas gerai, sahibai?

– Aišku, kad taip, Bridžlalai, – atrėžia Mohanas Kumaras. – Kur madam Rita?

– Mačiau, kaip ji su kita ponija išvyko juodu mersedesu.

– Keista, – Mohanas papučia lūpas. – Jai reikėjo palaukti manęs. Na, bet nesvarbu, važiuojam.

Vairuotojas nuskuba atidaryti kairiųjų užpakalinių automobilio durelių. Mohanas Kumaras jau susiruošia sėsti vidun, bet pastebi kažką tiesiai po rankena.

– Bridžlalui, kas čia? – piktai paklausia. – Kodėl čia šitaip smarkiai įbrėžta?

Suglumęs Bridžlalas apžiūri dureles.

– Turbūt kuris nors konsteblis įbrėžė su lazda. Nepykit, sahibai. Buvau išlipęs jūsų ieškoti. Prašom man atleisti. – Jis nuleidžia akis.

– Kiek kartų tau dar atleisti, Bridžlalui? – griežtai rėžia Mohanas Kumaras. – Tavo aplaidumas darbe vis didėja. Reikėtų durelių perdažymo išlaidas išskaičiuoti tau iš algos – gal tada pasimokytum.

Bridžlalas nieko neatsako. Prastas sahibo būdas, kuriuo jis garsėja visame Utar Pradeše, jam visai ne naujiena.

Su Mohanu Kumaru jis jau dvidešimt septynerius metus ir gerbia ir garbina jį ne mažiau nei Viešpatį Hanumana*. Jo vi-satoje Mohanas Kumaras prilygsta dievui, galingam valdovui, atrakinančiam jam vartus į laimę ir gerovę. Juk būtent sahibas gavo jam pirmąjį darbą Valstybinėje elektros valdyboje. Pas-kui sahibas pasiekė, kad jam duotų nuolatinį darbininko darbą Valstybiniame cukranendrių kooperatyve. Ir ne kas kitas kaip sahibas paskatino jį mokytis vairuoti, o dėl to jį paėmė vairuo-toju į Laknau** Sekretoriato biurą, ir ten jis gavo ne tik dides-nę algą, bet net kartais galėjo dirbti viršvalandžius. Dvidešimt metų jis vairavo oficialų baltą Mohano Kumaro ambasadorių. Kai Mohanas Kumaras prieš šešis mėnesius išėjo į pensiją, Bridžlalui iki pensijos dar buvo likę treji metai, bet jis irgi savo noru išėjo į pensiją ir tapo Mohano Kumaro asmeniniu vai-ruotoju, taip parodydamas savo sahibui visišką atsidavimą.

Bridžlalas mano, kad išeiti iš išankstinę pensiją buvo puiki taktika. Jis įsitikinęs, kad sahibas jam ir jo šeimai dar gali labai

* Vienas iš hindu dievų, pagrindinis epinės poemos *Ramajana* veikėjas.

** Laknau – Utar Pradešo valstijos sostinė.

daug duoti. Iš sahibo jam dar labai reikėtų vienos, paskutinės paslaugos – valdiško darbo sūnui Rupešui. Bridžlalas tvirtai tiki, kad nuolatinis valdiškas darbas – panacėja visoms neturingųjų problemoms spręsti. Jis svajoja, kad Rupešas dirbtų Delio valdžios vairuotoju. Mohanas Kumaras jam kaip tik tai ir pažadėjo, iškart, kai Rupešas gaus vairuotojo pažymėjimą. Bridžlalui daugiau nereikia nieko – tik valdiško darbo Rupešui ir tinkamo jaunikio devyniolikmetei dukrai Ranai, tada išsipildytų visos jo svajonės ir troškimai. Siekdamas tų tikslų jis mielai iškęs savo sahibo įžeidinėjimus ir užgauliojimus.

– Tai ką, ar čia stovėsi ir varnas skaičiuosi kaip koks kretinas, ar parveši mane namo? – sėsdamas į užpakalinę sėdynę klausia Mohanas Kumaras.

Bridžlalas uždaro dureles ir atsisėda į savo vietą prie vairo. Prieš užvesdamas automobilį išjungia telefoną. Juk žino, kaip susinervina sahibas, jei telefonas suskamba jam vairuojant.

Automobiliui tolstant, nutolsta ir pastatas, kur vyko renginys. Mohanas Kumaras ryžtingai žvelgia pro langą. Tolumoje kabantis vaiduokliškas mėnulis blyškiai apšviečia pastatų stogus. Eismas gatvėse praretėjęs, sumažėję net maršrutinių autobusų. Namus juodu pasiekia vos per dvidešimt minučių. Automobiliui įvažiuojant pro kaltinius Aurangazebo gatvės 54C namo vartus, Bridžlalo širdį užlieja pasididžiavimas.

Mohano Kumaro rezidencija išpūdinga: dviaukštė neokolonijinė vila balto marmuro fasadu, su dengtu portiku ir prabangia veja, kur stovi pavėsinė. Atskirame flygelyje – trys tarnų butai, kur gyvena Bridžlalas su šeima, virėjas Gopis ir sodininkas Bišnas. Tačiau labiausiai Bridžlalui širdį virpina nuomos mokestis, kuris, jis girdejęs, siekia apie keturis šimtus tūkstančių rupijų per mėnesį. Net pagalvojus apie tai pa-

šiuropsta oda. Jam tai atrodo pasiekimų viršūnė, ir būtent tuo jis remiasi, skatindamas Rupešą.

– Smarkiai stenkis, sūnau, ir vieną dieną galbūt tapsi toks kaip sahibas. Tada irgi galėtum gyventi name, kurio nuomos mokestis lygus tavo tėvo aštuonerių metų uždarbiui.

Mohano Kumaro žmona Šantė laukia prie portiko, vilkėdama raudoną medvilninį sari. Nedidukė vidutinio amžiaus moteris žilstelėjusiais plaukais, dėl ko atrodo vyresnė nei iš tiesų yra. Paprastai malonus jos veidas persikreipęs iš jaudulio.

– Ačiū Dievui, parvažiavai, – sušunka ji vos automobiliui sustojus. – Kai Bridžlalas paskambino ir pasakė, kad tu toje salėje, net bloga iš nervų pasidarė.

Mohanas piktai žvilgteli į vairuotoją.

– Kiek tau kartoti, Bridžlalai, kad netransliuotum visiems mano dienotvarkės. Kam tau reikėjo skambinti Šantei?

– Atsiprašau, sahibai, – Bridžlalas vėl nuleidžia akis. – Labai dėl jūsų nerimavau. Pamaniau, kad reikia pranešti bibidžei.

– Dar kartas, ir tau kailį nudirsiu.

Jis užtrenkia automobilio dureles ir nužygiuoja į namus. Šantė nuskuba iš paskos.

– Ko tau reikėjo važiuoti į tą siaubingą seansą? – klausia ji.

– Ne tavo reikalas, – šiurkščiai atrėžia jis.

– Čia viskas susiję su ta ragana, – sumurma Šantė. – Nesuprantu, kaip ji tave taip užbūrė.

– Klausyk, Šante, – Mohanas pakelia rodomąjį pirštą. – Dėl to jau šimtąkart riejomės. Nebesikankink, nes nieko nepasieksi. Ar Gopis nunešė man į kambarį limonado ir ledo?

– Taip, – ji atsidūsta, lyg susitaikiusi su netobula santuoka. – Kas mums belieka daryti, jei nusprendeį pribaugti sau keptenis. Eik ir gerk, kiek lenda.

– Taip ir padarysiu, – atsako jis ir ima lipti į antrą aukštą.

Praeina beveik trys savaitės. Nutikimas salėje blėsta Mohano Kumaro atmintyje. Jis pasineria į ankstesnę tarybos susirinkimų, projektų nagrinėjimo ir klientų konsultavimo rutiną. Bendrovės vardu priima dar vieną pasiūlymą konsultuoti; sekmadieniais pažaidžia golfą Delio golfo klube ir praleidžia pas meilužę dvi popietes per savaitę. Stengiasi save įtikinti, kad viskas po senovei, bet niekaip neatsikrato įkyrios abejonės smegenų kamputyje. Tai tarsi neaiškus siluetas, bandantis įgauti konkrečią formą, atminties žymė, besistengianti prasibrauti į jo sąmonę. Naktimis jis vartosi ir raitosi, užmigti sunku. Vieną rytą pabunda ant grindų, kitą – vonios kambary ir net neprisimena, kaip ten patekęs. Per tarybos susirinkimus vidury sakinio nutyla, jausdamas, kad žodžiai ir frazės sukasi ant liežuvio galo, bet jis niekaip negali jų rišliai pasakyti. Gulėdamas lovoje su Rita ūmai pasijunta senu didžiuliu gyviu ir praranda bet kokį geismą. Supranta, kad kažkas ne taip, bet negali tiksliai nusakyti kas.

Nueina pasitikrinti pas šeimos gydytoją daktarą Sonį, bet tas nieko blogo neaptinka.

– Mohanai, jūsų organizmas veikia puikiai. Magnetinio rezonanso rezultatai visiškai normalūs. Manau, kad čia bus tiesiog potrauminis stresas.

– Kas tai yra?

– Kai žmogui nutinka traumuojantis įvykis, tarkim, jis savo akimis pamato žmogžudystę, smegenys stengiasi susidoroti su psichologiniu stresu. Dėl to gali pasireikšti įvairūs simptomai, tokie kaip košmarai, ūmūs prisiminimai ir nemiga. Išrašysiu jums migdomųjų. Po savaitės turėtum pagerėti.

Kitą dieną popiet Eketį surakintomis rankomis nuvežė į geležinkelio stotį ir įsodino į Patnos traukinį. Su juo pirmos klasės kupė važiavo tik inspektorius Pandėjus.

Traukinys pradėjo savo trijų dienų kelionę penkiolika po trečios, ir jau po valandos inspektorius ėmė tardyti toliau.

– Gerai, šunsnuki, noriu viską apie tave sužinoti, – pasakė jis ir pro metalines lango grotas išspjovė čiurkšlę nuo betelio ryškiai raudonų seilių.

– Jau sakiau, aš Džibas Korvas iš Džarkando, – atsakė salties.

– O ką veikei Čenajuje?

– Šiaip atvažiavau.

Inspektorius nė neperspėjęs pliaukštelėjo jam delnu per veidą. Eketis atsilošė iš skausmo.

– Liepiausakyti tiesą, šunsnuki. Dar kartą klausiu, iš kur tu? – sulojos inspektorius.

– Džarkando.

– Kurio kaimo Džarkande?

– Nežinau, – pasakė Eketis ir buvo apdovanotas dar vienu deginančiu pliaukštelėjimu per skruostą.

– Paskutinį kartą klausiu. Sakyk tiesą arba mirsi čia pat traukiny.

Policininkas jį skrudino visą vakarą, o paskui ir visą naktį. Kitos dienos vidurdienį Eketis jau nebegalėjo tverti teroro ir pasidavė. Kūkčiodamas ir šniurkščiodamas viską pasipasakojo apie kelionę iš Mažojo Andamano, apie Ašoką ir apie susitikimą su Busariu.

Policininkas kantriai išklausė Ekečio. Tada įsikišo į burną naują gabalą betelio ir patenkintas kriuktelėjo.

– Galiausiai papasakojai tiesą, šunsnuki. Sako, kad mano rankos kaip geležinės replės; visada ištraukiu faktus iš įtariamojo.

Eketis pasiglostė skruostą.

– Jums patinka mušti žmones?

Pandėjus gūžtelėjo.

– Nemuši – nenuteisi. Mes priversti taip dirbti. O paskui tai tampa blogu įpročiu, kaip ir betelio kramtymas.

– Tai mušate, kad parodytumėt galią?

– Tiesą sakant, ne tam, kad parodytume galią, o tam, kad nuslėptume silpnumą, – inspektorius kalbėjo stulbinamai atvirai. – Imame tik vargšus ir bejėgius, nes jie negali duoti atgal.

Kelias kitas valandas juodu nepratarė nė žodžio. Traukiniui dundant per naktį, inspektorius atsilošė savo gulte ir giliai susimąstė.

– Nusprendžiau padaryti vieną kvailystę, – atsiduso jis ir paėmė pistoleto dėklą su diržu.

Eketį nudiegė baimė.

– Ar jūs... mane nušausite? – paklausė it su gumulu gerklėje.

– Tai būtų pernelyg paprasta, – inspektorius pirmąkart nusišypsojo ir iš dėklo ištraukė raktą.

– Tai ką darysite?

– Paleisiu.

Eketis pažvelgė jam į akis.

– Šaipotės?

– Ne, Eketi. Nesišaipau, – Pandėjus lėtai papurtė galvą. – Tai tavo gyvenimas. Nuo maniškio jis neką ir skiriasi. Kaip ir tau, kartais atrodo, kad uždusiu dirbdamas darbą, kur kiekvieną dieną turiu reikalų su visuomenės padugnėmis. Tačiau retkarčiais ir man pavyksta nušluostyti ašaras kokiai nors našlei arba gražinti mamai dingusį vaiką. Dėl tokių akimirku ir gyvenu.

Eketis pažvelgė pro langą. Palei pat jį švilpdama lėkė ak-sominė tamsa. Tačiau prie horizonto matėsi ryškios kažkokie tolimo miesto šviesos.

– Turiu du dar nedidelius sūnus, – kalbėjo inspektorius. – Jie mano, kad jų tėvas didvyris, kovojantis su nusikaltėliais ir žudikais. Tačiau aš tik paprastas žmogus, kuris kasdien grumiasi su sistema ir dažniausiai pralaimi. Žinau, kad tu nekaltas. Todėl paleisti tave bus nedidelė pergalė. – Jis pažvelgė į laikrodį. – Šiuo metu turėtume važiuoti pro Varanasio pakraštį. Tau reiktų patraukti už šitos, – jis parodė į avarinio stabdymo grandinę virš galvos. – Ji sustabdys traukinį. Tada išėsi iš kupė ir dingsi naktyje. Darbe pasakysiu, kad pabėgai, kol miegojau.

– Kodėl taip darote?

– Kad tavo svajonė nežlugtų. Kad nežlugtų mano vaikų svajonės. Jei atvažiuosi su manim į Patną, kokius penkerius metus pūsi kalėjime laukdamas teismo. Taigi bėk kuo toliau, kol dar gali.

– O kur man bėgti?

– Geriau už Varanasį nieko nebus. Čia žmonės atvyksta mirti. Aš siunčiu tave čia gyventi. – Jis atrakino Ekečiui an-trankius. – Bet atmink, – pakėlė pirštą. – Mūsų kraštas keis-tas ir didingas. Čia sutiksi ir geriausių pasaulyje žmonių, ir blogiausių. Gali patirti ir neprilygstamą kilnumą bei gerumą, ir pamatyti nežmoniškų žiaurybių. Kad čia išgyventum, turi pakeisti mąstymo būdą. Niekuo nepasitikėk. Niekuo nepasi-kliauk. Čia esi vienut vienutėlis.

– Tada man turbūt vertėtų sugrįžti į savo salą, – sumur-mėjo Eketis ir pasitrynė riešus, kur buvo įsirežusios antrankių žymės.

– Čia jau tau spręsti. Gyvenimas gali būti bjaurus. Arba nuostabus. Viskas priklauso nuo to, ką su juo darysi. Bet kad

ir ką darytum, laikykis toliau nuo policijos. Ne visi inspektoriai tokie kaip aš.

– O mane paleisdamas pats neprisidarysite bėdos?

– Man turbūt surašys dar vieną papeikimą už pareigų neatlikimą ir aplaidumą. Bet man jau neberūpi. Aš pasitraukiu iš žiurkių lenktynių. Bet gali būti, kad tu kaip tik dabar į jas įsiliesi. Sėkmės tau ir nepamiršk savo krepšio.

Kai Eketis užsimetė tą netikrą adidą sau per petį, Pandėjus išsitraukė iš marškinių kišenės kelis banknotus.

– Imk. Padės pragyventi kelias dienas.

– Nepamiršiu jūsų, – susigraudino Eketis, imdamas pinigų.

Inspektorius tik šyptelėjo ir spustelėjo jam ranką.

– Na, ko čia stovi ir ašaroji kaip koks asilas, šunsnuki. Trauk už tos grandinės, – šiurkščiai režė ir užsitraukė ant galvos vilnonę antklodę.

Ekečiui paskaudo kojas. Skubėdamas link švytinčių miesto šviesų dvi valandas bėgo nesustodamas, lėkė pro tankius cukranendrių laukus ir mieguistus kaimus. Atsidūrė Čovke, tankiai apgyvendintoje Varanasio širdyje, bet žibančios šviesos jau buvo užgesintos, o dieną knibždėte knibždančios gatvės – tuščios. Visur karaliavo šiurpoka tylą, kurią kartkartėmis pertraukdavo gatvės šuo ar koks automobilis. Po uždarytų parduotuvių langinėmis miegojo valkatos. Keli policininkai saugojo senovinę šventyklą.

Vienintelis gyvybės požymis šiame mieste tokią valandą – ryškiai apšviesta visą parą dirbanti vaistinė. Eketis užlindo už gatvėje stovinčio džipo ir žiūrėjo, kaip vaistininkas snūduriuoja už medinio prekystalio, tarp stiklinių lentynų su dėžutėmis ir buteliukais.

Paskui ten užėjo kažkokia moteris ir kumštelėjusi paža-

dino vaistininką. Po kelių minučių ji išėjo iš vaistinės nešina rudu popieriniu paketėliu, o Eketis pirmąkart pamatė jos veidą. Keisčiausios išvaizdos moteris, kokią Eketis buvo regėjęs. Ūgio beveik kaip Ašokas, akys apvestos tamsiu brūkšniu, skruostai paryškinti pigiais skaistalais, o lūpos nuteptos tamsiai raudonai, tačiau dėl plokščio žandikaulio ir kvadratinio smakro ji atrodė panaši į vyrą. Vilkėjo raudonos ir žalios spalvų sari ir netinkamo dydžio geltoną palaidinę. Kojos ir rankos stambios ir plaukuotos. Tiesą sakant, Eketis net pastebėjo ploną plaukų liniją prie bambos, dingstančią po palaidinuke.

Apimtas smalsumo jis ėmė ją sekti. Ji ėjo šiukšlėmis nuklotomis tyliomis šalutinėmis gatvelėmis, tamsiomis alėjomis ir akmenimis grįstais raitytais keliukais, galiausiai išėjo į gyvą gatvę, kur buvo pilna žmonių. Abiejose jos pusėse rikiavosi seni dviauکشچiai namai įmantriai raižytais balkonais, iš kurių sklido muzika ir šokėjų kojų varpelių skambesys. Iš tamsių pirmo aukšto tarpdurių moterys atšiauriais veidais ir tuščiomis akimis, kai kurios tik su palaidinėmis giliomis iškirptėmis ir apatiniais sijonais, kvietė praecivius provokuojančiomis šypsenomis. Parduotuvėlėje ant kampo vyriškis pardavinėjo jau paruoštus betelio lapų trikampus, prie gatvės prekystalio siūlė bandeles, buvo net ir parduotuvė, prekiaujanti išankstinio mokėjimo telefono kortelėmis. Sunkiame drėgname ore maišėsi jazminų ir kepto maisto kvapas. Visam miestui miegant, šios gatvės gyventojai smarkiai linksminosi.

– Būk pasveikintas, atvykęs į Dalmandį*, – užkalbino Eketį žmogus su sarongu ir berankoviais marškinėliais. – Gal norėtumėte išbandyti mūsų prekes?

Už jo sukikeno mergaitė rožiniu sariu.

* Varanasio raudonųjų žibintų kvartalas.

